

Előszó a meséhez

Múlandó életünk elnyeri eszményképeink és tetteink szilárdságát, maradandóságát – miáltal beteljesül. Létezésünk így folytatódhat. Álmaink átugorják az időt, fáradozásaink, elvárásaink, részben teljesítve, részben örökségként átadva a jövőendő generációknak.

A nemzetek alapját az emberek képezik. Minden nemzet az elmúlt, a jelenkori és jövőbeli pezsgő életkelekből áll össze, mint egy kifinomult, összetett és magasztos együttélése mindazon embereknek, akik felvállalják a kezdeteket, a folyamat nehézségeit, a beteljesülések eufóriáját és ideáljaik kimondhatatlanságát. Egy nemzet, akár egy ember, túllep a kronológián. Nem lehet sem időben, sem térben lemérni, csak a végtelenül apró változásokban és kapcsolatokban, amelyek felépítik és meghatározzák. Egy nemzet erősebbé és gazdagabbá válik más, a történelem által neki rendelt nemzetekkel való kölcsönhatások keresztútján. Egy erős nemzet megtanulja a mások iránti nagylelkűség és a másokkal való együttélés művészetét, megköszöni sorának, és elismeri mindazok hozzájárulását önnön létezésének fejlődéséhez, akiknek kölcsönhatásában részesült, részesül.

Örömmel állapíthatom meg, hogy a román nemzetnek történelme során számtalan alkalma volt – még ha ezek sokszor drámai korszakok is voltak – sajátjától különböző kultúrákhoz, civilizációkhoz, állami és társadalmi berendezkedésekhez vonatkoztatnia önmagát. Bölcsen feldolgozta, magáévá tette és integrálta e hatásokat, fejlődött általuk, kiegészítvén jellemét és terveit saját vonásainak és érdekeinek megfelelően.

E hagyományok szellemében a románok elsőrangú kulturális szellemi központként tekintettek a magyar fővárosra. Akár Magyarországon születtek, akár a Balkánról menekültek vagy Romániából érkeztek, haszonélvezői voltak mindannak a haladásnak és lehetőségnek, amelyet kulturális, tudományos, gazdasági, társadalmi, vallási fejlődésük és gyarapodásuk érdekében Buda és Pest felkínált számukra. Erős közösséget alkottak, szorosan az Ortodox Egyház köré tömörülve, elismert társadalmi ranggal és szervesen beépülve a korba és annak

multikulturális, több felekezetű és etnikumú, Magyarországra és fővárosára jellemző kozmopolita társadalmába.

A párbeszéd és akkulturáció iránti nyitottságuk, tiszteletük a magyar társadalom egésze iránt, jelentős társadalmi szerepvállalásuk tette lehetővé, hogy sokan közülük fontos személyiségei legyenek a budapesti közösségnek. A budapesti közélet fontos, szeretett, tisztelt, meghallgatott és az időkön átnyúló emlékezetben őrzött képviselőivé váltak.

A jelen album a kultúrák közti együttélésnek állít emléket, azokat a románokat ajánlva az Olvasó figyelmébe, akik Budapesten

éltek vagy csak átutazóban jártak itt. Számos alapító egyéniséget találunk közöttük, kulturális, szellemi, építészeti létesítményeik szépítik, gazdagítják e város örökségét. Mindannyian hozzájárultak az európaibb, emancipáltabb, nyitottabb, nyugatiasabb, és ez által más, a kontinens kulturális, civilizációs és progresszív modellként elismert központjaihoz közelebbi fővárosban felhalmozódó tudományos és társadalmi fejlődés elemeinek – amely elemek iránt a románok, akárhol is legyenek, sóvárogta, és amelyeket megismerni és elsajátítani törekedtek – továbbításához Románia felé.

Az impozáns épületek pompás külsőségein túlhaladva, és belépve máig a múltról tanúskodó falaik közé, az album néhány mesét válogat e románok vallomásaiból, ismertetve életük fontosabb momentumait – bizonyítván ismét azon érdekek azonosságát és mindazok erőfeszítését, akik megélték itt ezt a valós, autentikus és ösztönző kulturális sokszínűséget. Példájuk ihletett és ihletni fog bennünket, mai embereket, akiknek léte az identitás kifejezésének szabadságában és sokszínűségében az egyetlen és természetes választást kell, hogy képviselje a közös európai térségben.

Elismerésemet fejezem ki a Magyar Köztársaságban élő románok, kulturális, etnikai, nyelvi és vallási identitásuk finom, de határozott kifejezése iránt, melyet hazájuk méltó, lojális, értékelt állampolgári minőségében tesznek, szilárd hidat képezvén Románia és a Magyar Köztársaság között.

A „Mesélő Házak Budapesten” című kiadvány előszava. Bemutatták augusztus 14-én a Budapesti Történeti Múzeumban.

Köszöntöm a Magyarországi Románok Kutatóintézetének, a Budapesti Románok Kulturális Társaságának kiváló munkásságát, kiemelve itt főleg *Berényi Máriát*, az Intézet igazgatóját és *Martyin Emíliát*, a gyulai *Erkel Ferenc Múzeum* igazgatóját. Köszönöm odaadásukat és meghatározó hozzájárulásukat a magyarországi román történetíráshoz, ennek megismertetéséhez a közösség soraiban, Romániában és honfitársaik között. Külön köszönöm személyes hozzájárulásukat, komoly erőfeszítésüket az album megírásához és megjelentetéséhez. Nélkülük ez a kiadvány nem létezne.

Kifejezem csodálatom és elismerésem azon tanárok iránt, akik az oktatás minden szintjén román nyelvi nevelésben részesítik a diákokat, és kérem őket, hogy nevelő munkájukat folytatva minden itt élő románnak adják át a román nyelvtudást, kultúrát és a román civilizációt. Hálas köszönetem fejezem ki Bucin Mihaelának, a Szegedi Tudományegyetem Román Tanszéke vezetőjének, aki az album szövegének irodalmi román fordítója volt. Petrusán György tanár úrnak szeretném kifejezni elismerésemet, hálaamat a Szegedi Tudományegyetem Román Tanszékén kifejtett nagyszerű munkájáért, és különösen a több mint 40 esztendő alatt a magyarországi román értelmiség mentoraként, alakítójaként és irányítójaként tanúsított elhivatottságért.

Az ismeret igényli a közlést, ezért örömmel köszönöm meg média-partnereink, nevezetesen *Boka Tibor*, a Magyar Televízió román nyelvű kulturális magazinja, az *Ecranul Nostru* főszerkesztőjének, továbbá *Jova Éva*, a *Foaia Românească* magyarországi román hetilap igazgatójának és *Kaupert Júlia*, a *Vocea Românească* román nyelvű rádióadás főszerkesztő-

jének munkáját. Az album lapjain túl ők sokszor fogják bemutatni a budapesti mesélő házak becses örökségét.

Elismerésemet szeretném kifejezni a Magyarországi Román Ortodox Egyháznak állhatatos támogatásáért és irányításáért.

Ezúton szeretném megköszönni a magyar kormányzati szerveknek az album megjelentetéséhez adott támogatását.

Nem utolsó sorban, megtisztelő számomra, hogy kifejezhetem csodálatomat e szépséges város, Budapest, Magyarország fővárosa lakosainak, azon nagyszerű embereknek, akikkel hétköznapi útjaimon találkoztam, és akiket munkám folyamán személyesen megismerhettem. Köszönöm mindazt a kedveséget és gyöngédséget, melyet irántam és a román kultúra iránt mutattak. Gratulálok nekik ahhoz a hozzáértéshez és tehetséghez, melynek segítségével felépítették ezt a várost, amely minden látogatója csodálatát kivívja, gratulálok lakosai vendégszeretetéhez és az épületek pompázatoságához, nagyszerűségéhez, melyhez helyenként hozzájárultak az itt élő románok is.

Köszönetemet szeretném kifejezni Budapest lakóinak nyitottságukért, örömükért és érdeklődésükért, amellyel a múltban és a jelenben is fogadták és fogadják a román kultúrát.

Budapest, 2011. július 11.

Ireny Comaroschi

Románia Rendkívüli és Meghatalmazott Magyarországi Nagykövete 2005 – 2011 között

Publicație a Societății Culturale a Românilor din Budapesta și a Institutului de Cercetări al Românilor din Ungaria
Published by the Cultural Society of Romanians in Budapest and by the Research Institute of Romanians in Hungary

Kiadja a Budapesti Románok Kulturális Társasága és a Magyarországi Románok Kutatóintézete

Sub înaltul patronaj al Excelenței sale Ireny Comaroschi, Ambasador Extraordinar și Plenipotențiar al României în Republica Ungară

Under the high patronage of Her Excellency, Ireny Comaroschi, Ambassador Extraordinary and Plenipotentiary of Romania to the Republic of Hungary

Fővédnök: Öexcellenciája Ireny Comaroschi, Románia Rendkívüli és Meghatalmazott Magyarországi Nagykövete

Redactor / Editor / Szerkesztő: Emilia Martin

Lector / Reader / Lektor: Mihaela Bucin, Tiberiu Herdean

Traducere / Translation / Fordítás: Vajna Tünde (română / Romanian / román), Ana Scarlat (maghiară / Hungarian / magyar), Bucin Barna, Vlad Marinescu (engleză / English / angol)

Fotografii / Pictures / Fotók: Emilia Martin, Maria Berényi, Szél Zsolt

Coperta / Cover / Borító: Emília Nagy

Editor responsabil / Responsible of edition / Felelős kiadó: Maria Berényi
© Maria Berényi

Tehnoredactare / Editing / Nyomdai előkészítés: Kovács Sándor

Tiparul / Print and Bookbinding / Nyomás, kötés: Dürer Nyomda Kft., Gyula